

Säkerhetsprövningar - nya regler (SOU 2024:88)

DIR. 2023:91

Uppdraget

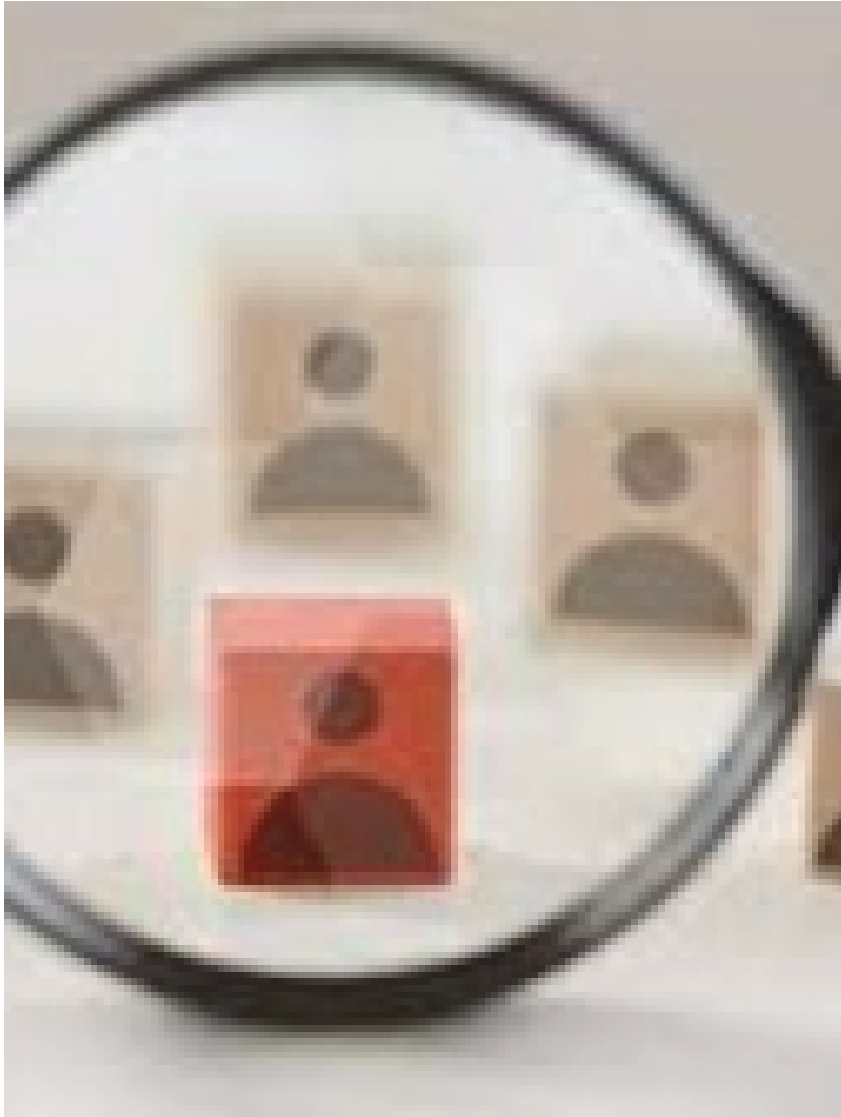
Överväga vilka uppgifter som ska ingå i en grundutredning och vilka krav som ska ställas på underlaget vid en säkerhetsprövning

---

Se över förfarandet i säkerhetsprövningsärenden och om det ska vara möjligt att överklaga ett säkerhetsprövningsbeslut och i så fall till vilken instans och vilka processregler

---

Möjlighet till avstängning av en statligt anställd som inte godkänts vid en säkerhetsprövning

Underlaget och bedömningen vid en säkerhetsprövning

Personalsäkerhet – säkerhetsprövning:

- grundutredning
- registerkontroll
- särskild personutredning

Säkerhetspolisens hemställan om
skärpta krav på underlag vid
säkerhetsprövning

Sammanfattning

Lagreglering om

- vilka uppgifter om personliga förhållanden som en grundutredning ska omfatta
- att det ska göras en samlad bedömning, en helhetsbedömning, av om den prövade kan anses lämplig från säkerhetssynpunkt
- att alla som fattar ett säkerhetsprövningsbeslut ska göra en sådan samlad bedömning
- att ett säkerhetsprövningsbeslut ska vara skriftligt och att negativa beslut ska motiveras
- godkänd säkerhetsprövning ett behörighetskrav

Grundutredningen

Ny lagreglering:

1. Grundutredning är en utredning om personliga förhållanden av betydelse för säkerhetsprövningen.

2. En grundutredning bör omfatta följande personliga förhållanden:

- a) brottslighet,
- b) samröre med kriminella, kriminella nätverk, terroristorganisationer, extremistiska rörelser eller extremister,
- c) ekonomiska förhållanden,
- d) anknytning till utlandet,
- e) missbruk,
- f) hälsotillstånd,
- g) samarbetsvilja, felaktig eller bristande information, och
- h) andra i säkerhetshänseende relevanta omständigheter.

Samlad bedömning

Ny reglering

1. Det ska göras en **samlad bedömning**, en helhetsbedömning:

En samlad bedömning av om den prövade kan anses lämplig från säkerhetssynpunkt att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten.

Ska innefatta en lojalitets-, pålitlighets- och sårbarhetsbedömning.

2. Den samlade bedömningen ska **utgå från**

- grundutredningen och kännedom i övrigt,
- uppgifter efter registerkontroll + ev. särskild personutredning,
- arten av den verksamhet som prövningen gäller, och
- omständigheterna i övrigt.

Krav på underlaget

Inget lagförslag om att de uppgifter som lämnas vid säkerhetsprövningen ska vara tillförlitliga eller om att brister i underlaget ska innebära hinder för en godkänd säkerhetsprövning.

Behövs inte

- då grundutredningen ska omfatta uppgifter om samarbetsvilja samt felaktig eller bristande information och
- då helhetsbedömningen ska beakta alla relevanta omständigheter.

Vem som beslutar

Huvudregeln är att det är verksamhetsutövaren som gör säkerhetsprövningen och fattar säkerhetsprövningsbeslut (ingen ändring)

Ny reglering:

- Myndigheter med ett bestämmande inflytande över säkerhetsprövningen ska göra den samlade bedömningen, inte enbart den slutliga bedömningen.

Även såvitt avser Riksdagsförvaltningen och partikanslierna

- Vid en säkerhetsprövning enligt ett säkerhetsskyddsavtal ska den samlade bedömningen göras av verksamhetsutövaren, inte av motparten i avtalet.

Handläggnings- bestämmelser

Ny reglering

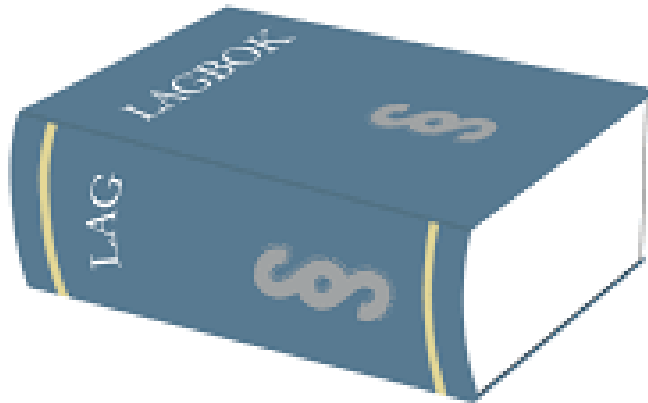
- Ett säkerhetsprövningsbeslut ska vara skriftligt
- Ett säkerhetsprövningsbeslut till den prövades nackdel ska motiveras
- Särskilda undantag från motiveringsskyldigheten

Gäller både offentliga och privata verksamhetsutövare

Det bör utredas om det bör införas ytterligare särreglering såvitt avser säkerhetsprövningsärenden

Avstängning av statligt anställda

Avstängning av statligt anställda kräver lagstöd.

Bestämmelser förslås som kompletterar de förslag som lämnas i departementspromemorian Regler om avstängning av statligt anställda.

Nya avstängnings- regler

Avstängning ska kunna ske av en arbetstagare, som omfattas av lagen om offentlig anställning,

1. när han eller hon inte godkänts vid en säkerhetsprövning, eller
2. under skälig utredningstid, om det framkommit omständigheter som kan antas leda till att arbetstagaren vid en omprövning inte längre kommer att godkännas.

Undantas från reglerna om primär förhandlingsskyldighet enligt MBL

Beslutet gäller omedelbart

Arbetstagaren behåller lön och andra förmåner

Underrättelse och rätt till överläggning

- Underrättelseskyldighet till lokal facklig organisation
- Arbetstagarorganisationen ska ha rätt till överläggning med arbetsgivaren
- Skadeståndsskyldighet
  - om brutit mot underrättelseskyldigheten
  - vid formaliafel

Överprövning?

- Bör ett säkerhetsprövningsbeslut få överklagas?
- Överprövningsinstans?
- Processregler?

Utgångspunkter – frågan om överprövning

- Internationella åtaganden
  - EU
  - Europakonventionen
- Indirekt prövning av ett säkerhetsprövningsbeslut i en arbetstvist, dock inte om beslutet fattas av någon annan än arbetsgivaren

En
överklagande-
möjlighet införs

Arbetstagare som inte godkänts vid en säkerhetsprövning får en möjlighet att överklaga

Utreda vidare:

- övriga grupper (arbetssökande, uppdragstagare, värnpliktiga m.fl.)
- om det behövs undantag för vissa grupper arbetstagare

Överprövnings- instans

Utmaningar och utgångspunkter:

- Säkerhetsprövningsbeslut fattas av både förvaltningsmyndigheter och enskilda verksamhetsutövare
- Förvaltningslagen är tillämplig för förvaltningsmyndigheter, men inte för enskilda verksamhetsutövare
- Borde säkerhetsprövningsbeslut vara myndighetsbeslut?
- Överprövningsinstansen bör uppfylla
  - kraven på rättvis rättegång enligt Europakonventionen och
  - särskilda krav i säkerhetshänseende

En ny nämnd- myndighet inrättas

- Övervägt om det finns någon befintlig domstol eller myndighet eller organ hos någon myndighet som kan bli överinstans
- Föreslår att
  - en ny nämndmyndighet inrättas
  - en organisationskommitté tillsätts
- Behövs ett särskilt överklagandeorgan för Försvarsmakten?

Processregler

- Förvaltningslagen tillämplig
- Särskilda regler behövs såvitt avser
  - muntlig förhandling och därmed sammanhängande frågor
  - nämndens beslut och motiverings-skyldighet
  - partsinsyn
  - ombud
- Ytterligare utredningsåtgärder behövs

Ikraftträdande

- Den 1 juni 2026
- Inget förslag om ikraftträdande såvitt avser rätten att kunna överklaga och reglerna som har med denna möjlighet att göra (processregler för nämnden). Behöver utreda vidare.